

روزشمار جنگ

چهارشنبه

۱۶ مرداد ۱۳۶۴

۱۹ ذی‌قعدة ۱۴۰۵

۷ اوت ۱۹۸۵

در جریان آماده‌سازی منطقه عملیاتی فاو، امروز جلسه‌ای در قرارگاه خاتم تشکیل شد. موضوع اصلی این جلسه، بررسی تدابیر و اقدامات مهندسی برای مهیا ساختن زمینه اجرای عملیات آتی (فاو) بود. کارهای متعددی برای مهندسی تعیین شده، اما با توجه به مسائل حفاظتی، مشخص است که روند اجرای این کارها پیشرفت سریعی نخواهد داشت، چنان که تاکنون نداشته‌است. در طول دوره‌ای که کار شروع شده، علاوه بر این مشکل - که مداوماً وجود داشته‌است - اشتغالات دیگر قرارگاه نیز این فعالیت را تحت‌شعاع قرار داده و در واقع مزید بر علت شده و در مجموع، پیشرفت چشم‌گیری در امر مهندسی حاصل نشده‌است. در جلسه امروز، برادر "علی‌رضا عندلیب" معاونت مهندسی رزمی قرارگاه خاتم، روند حرکت مهندسی را چنین گزارش داد:

«بنا به مسائل حفاظتی، اول قرار بود کار مهندسی صورت نگیرد، بعد که سیاست عوض شد بنا شد مردم در منطقه باشند و کار مهندسی نیز انجام گیرد ولی آن هم گفته شد فقط خاک‌ریز زده شود. هنوز جاده کشیده نمی‌شود.»

یادآوری می‌شود که به دلیل مسائل حفاظتی، چنان که عندلیب اشاره کرد، تا مدت‌ها از فعالیت جدی مهندسی که لازمه کار بود، جلوگیری به عمل می‌آمد تا این که با ارائه تدبیر جدیدی (گسترش حضور مردم تا حاشیه اروند) اجازه داده شده اقدامات بیش‌تری نسبت به قبل انجام شود. با تصویب فرماندهی قرارگاه خاتم، مقرر شده که با کمک اهالی که برای خرماچینی اجازه حضور در منطقه خواهند داشت، زمین حاشیه اروند و نهرها ترمیم گردد و البته در این حضور، ایجاد پوشش برای گسترش فعالیت مهندسی نیز مدنظر قرار گرفته‌است. بدین ترتیب به مهندسی نیز اجازه داده شده‌است که امکانات بیش‌تری وارد منطقه کند تا بتواند اقدامات لازم را انجام و شدت دهد اما با وجود این، باز هم امکاناتی که جواز ورود گرفته، جواب‌گوی نیازها نبوده‌است.

به هر صورت، چهار هدف کاری برای مهندسی مشخص شده‌بود: "از اهواز تا بهمن‌شیر؛ از

بهمن شیر تا جاده خسروآباد؛ از جاده خسروآباد تا ساحل اروند؛ آن سوی اروند در منطقه عملیاتی فاو (دشمن)."

اما تنها دو مورد اول در دستور کار قرار دارد؛ مورد سوم به عهده یگان‌ها گذاشته شده، ولی به دلیل عدم حضور یگان‌ها در خط، همچنان متوقف مانده است و مورد چهارم نیز طبیعتاً به بعد از عملیات مربوط می‌گردد.

گزارش‌ها نشان دهنده آن است که در مورد احداث جاده و مواضع توپخانه و به طور کلی عقبه‌سازی (مربوط به بند ۱ و ۲)، ادامه احداث جاده "قفاص" بیش از موارد دیگر مدنظر است، لذا همواره روی آن کار می‌کنند، ولی به سبب باتلاقی بودن زمین و نیاز به تردد فراوان کمپرسی و ... کار بسیار کند پیش می‌رود. درون جزیره آبادان نیز احداث جاده‌های جدید هنوز شروع نشده و عمدتاً تلاش‌های مهندسی صرف خاکریزی در کنار جاده‌های موجود می‌گردد تا دید دشمن از روی آن‌ها کور شود.^(۱)

۵۱۷

امروز دفتر فرماندهی کل سپاه یادداشتی با قید "آنی" برای قرارگاه خاتم‌الانبیا(ص) فرستاد که در آن، آخرین تحرکات دشمن در منطقه عملیاتی سیدکان (قادر) گزارش شده است تا در تصمیمات مربوط به این منطقه لحاظ گردد. در این یادداشت آمده است:

«طبق اعلام قرارگاه رمضان (شمال غرب)، نیروهای عراقی در ساعت ۷ صبح ۱۳۶۴/۵/۱۴، ارتفاع "سریران" را به تصرف خود در آورده‌اند] و [دشمن] در تمام نقاط آن نیرو مستقر کرده است و حداقل ۲۰ پرواز هلی‌کوپتر نیرو پیاده کرده است. گزارش فوق جهت اطلاع ارسال می‌شود.»^(۲)

۵۱۸

دشمن در پی استقرار یک سکوی پرتاب موشک زمین‌به‌زمین در منطقه "القشله" (روبه‌روی خسروآباد ایران) در تاریخ ۱۳۶۴/۵/۵، امروز نیز یک سیستم مراقبت دیده‌بانی هشدار دهنده بزرگ ساخت فرانسه، در بندر ام‌القصر کار گذاشته است. قرارگاه نوح^(ع) در ادامه گزارش خود از این اقدام عراق، آورده است:

«تاکتیک جدید دشمن جهت خروج از بن‌بست اقتصادی، استفاده از راه آبی خور عبدالله برای تخلیه کشتی‌های حامل محموله‌های نظامی و اقتصادی در بندر ام‌القصر می‌باشد. دشمن قبل از شروع شیوه جدید، رادارهای خودی مستقر در قفاص و سکوی نوروز را به وسیله هواپیما مورد حمله قرار داده که در یک مورد خساراتی وارد شده است.»^(۳)

۵۱۹

براساس یک گزارش که از مجاری زیربط جهت هشجاری و آمادگی به سپاه ارسال شده است، امروز عوامل دولت بعثی عراق یک دستگاه کامیون حامل تعدادی اعلامیه و مقادیری مواد منفجره به عناصر سازمان مجاهدین خلق در خاک عراق تحویل داده‌اند. قرار

است این محموله در تاریخ ۱۳۶۴/۵/۲۴ به تهران و شهرستان‌ها حمل شود و در روز انتخابات ریاست‌جمهوری مورد استفاده قرار گیرد.^(۴)

در این حال، تحرک ایدایی عناصر ضدانقلاب داخلی نیز به همین مناسبت (انتخابات ریاست جمهوری) ادامه دارد. امروز نیز در تهران با پرتاب یک کوکتل مولوتف به داخل بانک صادرات واقع در سه راه زعفرانیه، این بانک دچار آتش‌سوزی شد و سه جام شیشه نیز شکست. همچنین بر اثر پرتاب یک کوکتل به داخل دکان خیاطی در خیابان نواب، چهارراه خاکباز، دکان دچار آتش‌سوزی شد. یک دستگاه خودرو و جیب متعلق به شهرداری نیز در شهرک ولی عصر (عج) واقع در جاده ساوه، به دست منافقین به آتش کشیده شد. در کرمان نیز اتومبیل یکی از کارمندان حزب‌اللهی شرکت "توانیر" کرمان که در مقابل شرکت پارک شده بود، آتش زده شد.^(۵) در بابل نیز مغازه تعاونی پوشاک متعلق به فردی مؤمن به انقلاب - که پدر شهید نیز می‌باشد - به دست شخص یا اشخاصی ناشناس به آتش کشیده شد.^(۶) امروز همچنین فردی که با پرتاب یک کوکتل مولوتف به داخل کانتینر کمیته مرکزی شهرستان رشت، کانتینر را دچار آتش‌سوزی کرده بود، دست‌گیر شد.^(۷)

۵۲۰

امروز خبرگزاری عراق به نقل از خبرنگار خود در شرق دجله، اجرای عملیات "قدس ۵" را تکذیب کرد. نماینده این خبرگزاری در یک کنفرانس خبری تأکید کرده که ظرف دیروز و امروز در این بخش از جبهه هیچ‌گونه درگیری روی نداده است.^(۸)

رادیو اسرائیل نیز در مورد عملیات "قدس ۵" گزارش داد: «حکومت اسلامی تهران اعلام داشت نیروهای آن کشور هجوم تازه‌ای را در باتلاق‌های "هورالهویزه" علیه ارتش عراق آغاز کرده‌اند و تا کنون پنجاه کیلومترمربع از مرداب‌های هورالعظیم را در شمال هورالهویزه به تصرف درآورده‌اند».^(۹) رادیو اسرائیل سپس در مورد مصادف بودن این عملیات با گشایش کنفرانس فوق‌العاده سران عرب گفت: «هجوم جدید - که به احتمال قوی تعداد کمی نیروهای ایرانی در آن شرکت دارند - در آستانه گشایش کنفرانس فوق‌العاده سران عرب صورت می‌گیرد که در آن، عراق قصد دارد حمایت بیش‌تر ممالک عربی را برای رویارویی با حکومت ایران خواستار شود».^(۱۰)

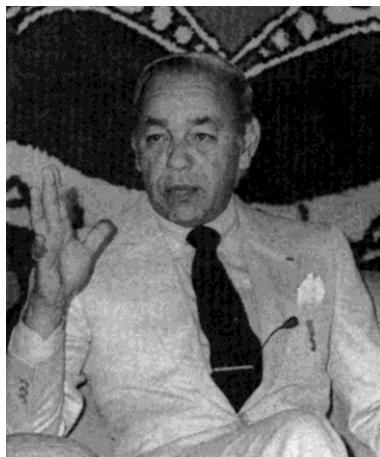
در این حال، خبرگزاری‌ها از جمله خبرگزاری فرانسه و خبرگزاری آلمان نیز عملیات "قدس ۵" را به نقل از ایران و بدون اظهار نظر اما از موضع تأیید تلویحی، بازتاب دادند.^(۱۱)

۵۲۱

کنفرانس فوق‌العاده سران کشورهای عرب با حضور رؤسای ۱۵ کشور از ۲۱ عضو جامعه عرب و نماینده سازمان آزادی‌بخش فلسطین امروز در مراکش در شهر دارالبیضاء (کازابلانکا) گشایش یافت. در این کنفرانس سران کشورهای سوریه، لبنان، الجزایر، یمن جنوبی و لیبی غائب بودند.^(۱۲)

"حسن" شاه مراکش در نطق کوتاهی که در جلسه افتتاحیه این اجلاس ایراد کرد، شکست اجلاس را از همان ابتدا پیش‌بینی کرد. شاه مراکش در صحبت‌های خود، کنفرانس را ناهماهنگ خواند و از عدم شرکت برخی از رهبران عرب اظهار تأسف کرد،^(۱۳) اما در عین حال وی گفت: «این اجلاس فوق‌العاده، عربستان را متقاعد می‌کند که اجلاس عادی را در پایان امسال در کشور خود برپا نماید.» به نظر برخی مفسران، مسئله فلسطین و توافق ۱ فوریه عرفات - شاه حسین، از مهم‌ترین مباحث خواهد بود.^(۱۴)

از سوی دیگر، در حالی که روز گذشته، نماینده لیبی، مراکش را به مقصد کشور خود ترک گفت، "معمر قذافی" رهبر لیبی، در پیامی اعلام کرد که اگر شرایط لیبی در کنفرانس برآورده شود، حاضر است شخصاً در محل کنفرانس حاضر شود.^(۱۵)

مراکش، دارالبیضاء ۷ تا ۹ اوت ۱۹۸۵ - کنفرانس فوق‌العاده سران عرب

شریف‌الدین پیرزاده دبیر کنفرانس اسلامی، مهمان اجلاس

ملک حسن شاه مراکش (رئیس کنفرانس سران عرب)

۵۲۲

خبرگزاری عراق در تفسیری با عنوان "کنفرانس سران عرب و جنگ ایران و عراق"، نظر حکومت عراق درباره کنفرانس سران عرب و توقعات بغداد از این کنفرانس و همچنین جوانب مورد نظر عراق در کنفرانس را ارائه کرده‌است:

«جنگ ایران و عراق و خطرات ناشی از ادامه جنگ علیه یکی از اعضای جامعه عرب، موضوع بحث رهبران در کنفرانس دارالبیضاء می‌باشد. مذاکرات مربوط به این موضوع به‌طور خلاصه درباره راه‌های اجرای تصمیمات متخذه در کنفرانس فاس سال ۱۹۸۲ در قبال جنگ و تلاش‌های عربی برای توقف جنگ در چارچوب فعالیت‌های کمیته هفت‌گانه عربی مأمور پی‌گیری جنگ و ارزیابی تماس‌های بین‌المللی این کمیته در گذشته و آینده، خواهد بود. پس از گذشت سه سال از تصمیم کنفرانس فاس مبنی بر لزوم دفاع همه جانبه کشورهای

عربی از سرزمین‌های عربی، ایران همچنان به افزایش حملات خود علیه عراق ادامه داده و در جهت گسترش اعمال خراب‌کارانه در کشورهای عربی به‌ویژه در منطقه خلیج عربی [خلیج فارس] تلاش می‌کند.»^(۱۶)

این خبرگزاری با اشاره به این‌که ایران قطع‌نامه‌های شورای امنیت به شماره ۴۹۷ در سال ۱۹۸۰ و ۵۱۴ در سال ۱۹۸۲ را رد کرده‌است، تأکید شاه حسن در کنفرانس مطبوعاتی اخیر را یادآوری کرد و افزود: «هیچ عقلی نمی‌پذیرد که اجتماع سران عرب تشکیل شود بدون آن‌که موضوع جنگ ایران و عراق را مورد بحث قرار دهد.»

در ادامه تفسیر خبرگزاری عراق آمده است: «سران عرب این مسئولیت را در برابر خود دارند که بر لزوم اجرای تصمیمات کنفرانس فاس و اجرای پیمان دفاع مشترک عربی برای رفع تجاوز از عراق و از هر کشور عربی دیگر که در آینده مورد تجاوز قرار گیرد، اصرار ورزند. منابع دیپلماتیک عرب در دارالبیضاء معتقدند علی‌رغم توان بالای عراق برای مقابله با تهاجمات ایران و شکست آن کشور، اعراب به نوبه خود خواستار حمایت از مقاومت عراق و اجرای مفاد پیمان مشترک خود هستند تا تصمیمات عربی تنها به‌عنوان نوشته و یا مرکبی در کاغذ باقی نماند، بدون آن‌که قدرت مقابله با هر کشوری که امت عربی را تهدید کند، داشته باشد. [...] منابع دیپلماتیک عربی بر اهمیت و ضرورت اتخاذ تصمیمات قاطع از سوی سران عرب در مورد جنگ ایران و عراق تأکید داشته و می‌گویند اتمام جنگ، یکی از راه‌های حل مسئله فلسطین و رسیدن ملت فلسطین به حقوق خود می‌باشد، زیرا با پایان یافتن جنگ، نیروی جدیدی بر توان امت عربی افزوده می‌شود که طی پنج سال گذشته جنگ برای مشغول ساختن آن تلاش شده‌است.»^(۱۷)

۵۲۳

سرهنک "ابوموسی" و تنی چند از مقام‌های جبهه نجات ملی فلسطین که در تهران به سر می‌برند، امروز با مهندس "میرحسین موسوی" نخست‌وزیر جمهوری اسلامی ایران، دیدار و گفت‌وگو کردند. به گزارش روابط عمومی نخست‌وزیری، در این دیدار ابتدا سرهنک ابوموسی با محکوم کردن "سازش‌کاری عرفات"، تحرکات اخیر را که نقش میانجی‌گری بین ظالم و مظلوم را ایفا می‌کند، مخالف آرمان فلسطین دانست و اظهار امیدواری کرد که به‌عنوان انقلابیون مسلمانی که از همان ابتدا مشی مسلحانه را اتخاذ کرده‌اند، تا آزادی قدس از پا نشینند.

در این ملاقات مهندس موسوی با اشاره به اهدافی که در پشت کنفرانس "کازابلانکا" پنهان است، گفت: «آنچه مطرح نیست، مسئله رودرویی با صهیونیسم است و آنچه مطرح است، صحبت سازش و تسلیم در مقابل استکبار جهانی و صهیونیسم بین‌المللی است. اگر در مقاومت فلسطین و ملت‌های پیشرو خلی وارد شود، این گونه کشورها در سازش صریح

با اسرائیل لحظه‌ای درنگ نخواهند کرد، چرا که هم اکنون نیز با اسرائیل ارتباطات پنهان دارند.»

نخست‌وزیر افزود: «به سازش کشاندن ملت فلسطین، یکی از اهداف امپریالیسم در جهان است و اگر فلسطین به سازش کشیده شود، تمام کشورهای عرب به سازش کشیده خواهند شد، برای همین است که زنده نگه داشتن شعله مقاومت در میان ملت فلسطین، در سرنوشت همه کشورهای اسلامی مؤثر است. ما در سیاست داخلی و خارجی کشورمان تجربه کرده‌ایم که زنده نگه داشتن روحیه مقاومت بر علیه استکبار جهانی و صهیونیسم، جزء لاینفک انقلاب اسلامی ما می‌باشد و اگر این رمز را از دست بدهیم، انقلاب فرو می‌ریزد. توطئه بر علیه فلسطین بسیار سنگین است و دلایل جدایی‌ناپذیری سرنوشت مقاومت فلسطینی و سرنوشت همه کشورهای اسلامی از یک‌دیگر است.»

وی در پایان با اشاره به آثار جنگ تحمیلی در کمک به ملت فلسطین، گفت: «آزادی قدس، از اهداف استراتژیک ماست. گرچه صدام به نمایندگی از امریکا این جنگ را بر ما تحمیل کرد، ما معتقدیم در دراز مدت سرنوشت این جنگ در کمک به رهایی قدس از دست صهیونیسم تأثیر تعیین‌کننده‌ای خواهد گذاشت.»^(۱۸)

تهران - ۱۳۶۴/۵/۱۶

دیدار سران جبهه نجات ملی فلسطین (احمد جبرئیل، سرهنگ ابوموسی، ابوماهر، ابوالهجا) با مهندس موسوی نخست‌وزیر

لیبی که از معدود کشورهای دوست ایران در جنگ با عراق است، بعضاً تزلزل‌هایی از خود نشان می‌دهد که عمدتاً برای خارج شدن از زیر فشارهای کشورهای عربی متحد عراق است؛ از جمله وزیر امور خارجهٔ لیبی «عبدالسلام ترکی» که در تاریخ ۱۳۶۴/۵/۱۴ به ژاپن سفر کرده‌است، امروز در یک مصاحبهٔ مطبوعاتی در کلپ خبرنگاران خارجی به نحوی خاص مسائلی دربارهٔ جنگ مطرح کرد؛ وی گفت که در ملاقات‌های خود با «شینتارو آبه» وزیر خارجه و «ياسوهيرو ناکازونه» نخست‌وزیر ژاپن، جنگ پنج‌ساله یکی از موضوع‌های مورد مذاکره بود و طرفین نظرهای مشابهی در این مورد داشته‌اند و توافق کرده‌اند در این خصوص با یکدیگر همکاری کنند. وی افزود که برای جلوگیری از توسعهٔ جنگ در منطقه، لیبی میان ایران و کشورهای عربی خلیج فارس نقش پیغام رسانی (واسطه) را ایفا کرده‌است و پیشنهادهایی نیز برای محدود کردن جنگ مطرح کرده است، مانند خودداری از حمله به مناطق غیرنظامی، منع استفاده از سلاح‌های شیمیایی و امنیت کشتی‌رانی در خلیج فارس.^(۱۹)

در این مصاحبه، وزیر خارجهٔ لیبی همچنین گفت که کشورش برای ایران اسلحه تأمین نمی‌کند و تلاش خود را به کار می‌برد تا از شدت گرفتن جنگ ایران و عراق جلوگیری کند. ترکی افزود: «لیبی مخالف این جنگ و ادامهٔ آن است، زیرا این جنگ میان عراق یک کشور برادر عرب و ایران یک کشور برادر مسلمان، جریان دارد. [...] لیبی برای توقف بالا گرفتن جنگ، تلاش کرده و در این تلاش نیز موفق بوده‌است.» وی در عین حال از انقلاب اسلامی ایران حمایت کرد و بدون آن که به‌طور مستقیم از عراق نام ببرد، گفت که بعد از پیروزی انقلاب اسلامی، دلیلی برای تجاوز به ایران وجود نداشته است: «بعد از انقلاب ایران، ما واقعاً دلیلی برای تجاوز نمی‌بینیم. موضع ایران نسبت به مسئله اعراب (فلسطین) بر همه روشن است و همین طور موضع ضد امپریالیستی آن.»^(۲۰)

راديو اسرائیل دربارهٔ مذاکرهٔ وزیر امور خارجهٔ لیبی و مقام‌های رسمی ژاپن گفت: «عبدالسلام ترکی» در یک کنفرانس مطبوعاتی گفت نظریات لیبی و ژاپن دربارهٔ جنگ ایران و عراق گرچه کاملاً یکسان نیست، ولی بسیار به یکدیگر نزدیک می‌باشد و افزود هر دو کشور تصمیم گرفته‌اند برای پایان بخشیدن به این جنگ و جلوگیری از شدت یافتن آن، به اقدامات مشترکی دست بزنند.»^(۲۱)

۵۲۵

به گزارش روزنامهٔ اطلاعات، با تلاش کمیتهٔ حمایت از اسیران و مفقودان ایرانی و بنابر رأی یک کمیسیون پزشکی، حکومت عراق ۲۹ اسیر معلول ایرانی را که مدت‌ها دربند اسارت خود داشت، آزاد کرد و این عده با یک پرواز هواپیمایی جمهوری اسلامی ایران و با هماهنگی صلیب سرخ ترکیه، امروز وارد تهران شدند. دو تن از اسیران آزاد شده از اردوگاه‌های اسیران

ایرانی در عراق، گفته‌اند که حکومت عراق در اردوگاه‌های اسیران برای آن‌که از ترویج روحیهٔ اسلام‌خواهی اسیران جلوگیری کنند، به هر نوع حيله‌ای متوسل می‌شوند؛ از جمله قطع جیرهٔ غذایی اسیران در ایام ماه مبارک رمضان و بستن آب دست‌شویی‌ها و نیز قطع جریان آب نوشیدنی به روی اسیران که «بارها خود شاهد آن بودیم»^(۲۲)

منابع و مأخذ روزشمار ۱۳۶۴/۵/۱۶

- ۱- سند شمارهٔ ۰۶۳۴ گزارش مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: "انتخاب عملیاتی فدک (فاو)" از مجموعه گزارش‌های نبرد بزرگ والفجر ۸، گزارش راوی قرارگاه خاتم (داود رنجبر)، صص ۵۲ و ۵۴.
- ۲- سند شمارهٔ ۰۹۸۱۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندهی کل سپاه، به قرارگاه خاتم‌الانبیاء(ص)، ۱۳۶۴/۵/۱۶.
- ۳- دفتر سیاسی نمایندگی امام درسپاه، نشریهٔ "رویدادها"، شمارهٔ ۵۸ (۱۳۶۴/۶/۴)، ص ۴.
- ۴- سند شمارهٔ ۰۸۷۵۳۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: سپاه منطقهٔ ۵ ناامن‌الائمه، ۱۳۶۴/۵/۲۵.
- ۵- سند شمارهٔ ۲۰۰۰۳۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد سیاسی، ۱۳۶۴/۵/۱۸، صص ۱ و ۲.
- ۶- سند شمارهٔ ۲۰۰۰۳۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد سیاسی، ۱۳۶۴/۵/۲۱، ص ۱۰.
- ۷- مأخذ ۵.
- ۸- خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریهٔ "گزارش‌های ویژه"، شمارهٔ ۱۴۱ (۱۳۶۴/۵/۱۷)، ص ۵.
- ۹- همان، ص ۲۶.
- ۱۰- همان، ص ۲۶.
- ۱۱- همان، صص ۳ و ۴.
- ۱۲- روزنامهٔ اطلاعات، ۱۳۶۴/۵/۱۷، ص ۲۰.
- ۱۳- سند شمارهٔ ۲۱۲۲۵۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد سیاسی، ۱۳۶۴/۵/۲۰، گزارش ضمیمه، ص ۵.
- ۱۴- روزنامهٔ کیهان، ۱۳۶۴/۵/۱۷، ص ۲۴.
- ۱۵- همان.
- ۱۶- مأخذ ۸، صص ۲ و ۳.
- ۱۷- مأخذ ۸، صص ۲ و ۳.
- ۱۸- مأخذ ۱۴، ص ۲.
- ۱۹- مأخذ ۱۴، ص ۳.
- ۲۰- مأخذ ۱۴، ص ۳.
- ۲۱- مأخذ ۸، ص ۲۶.
- ۲۲- مأخذ ۱۲، ص ۳.